

Maar dan de internationale bekendheid, waarvan men van deze Olympische Spelen zooveel verwacht, is daaraan misschien subsidie-grond te ontleenen?

Wij kunnen daarop vooreerst antwoorden: een internationale bekendheid, verworven door Spelen, waarvoor een niet zoo gering deel van het volk uit religieuze en andere motieven protesteert, is al een zeer droeve bekendheid, want daardoor zou openbaar worden, dat de Nederlandsche Staat voor zulke motieven geen respect heeft en de bezwaarden laat meebetalen aan wat zij om des gewetenswil afkeuren.

En dat niet alleen.

Maar op den grond van meerdere internationale bekendheid voorthouwend, zou een Regeering elke internationale samenkomst van beteekenis, b.v. Kerkelijke Congressen, moeten subsidiëren.

Prof. Visscher preekt terecht de Roonschen, dat zij voor hun Eucharistisch Congres, te Amsterdam gehouden, geen gulden subsidie hebben begeerd.

Toch zou de Staat, indien het meerdere internationale bekendheid als subsidie-grond aanmerkte, het aan het Eucharistisch Congres niet hebben kunnen weigeren, indien het een Staatsbijdrage had begeerd.

Blijft nog alleen het welvaartsargument.

Men rekent bij de Olympische Spelen op een stroom van vreemdelingen, die allen goud en zilver als slijk zullen achterlaten. De Regeering zou dan ook, zoo rekent men, al moest zij in het uiterste geval het miljoen betalen, het toch op een andere manier in de schatkist geheel of gedeeltelijk zien terugvloeien.

Wij zouden, indien we wilden, als tegenargument kunnen aanvoeren: wanneer het partikulier initiatief deze Olympische Spelen hier organiseert, is de Staat er zeker van, dat zijn miljoen safe blijft en dat er op dezelfde wijze als boven misschien nog een miljoen in de schatkist wordt leeggelooft. Zoo kan de Staat er alleen financieel voordeel van hebben.

Doch dit argument laten we rusten.

De welvaart kan geen subsidie-grond zijn, als daarbij over religieuze en ethische bezwaren moet worden heengestapt.

Wat het zwaarst is moet het zwaarst wegen.

Niet welvaart is het hoogst, maar een goede consciëntie voor God.

En wat ziet men nu gebeuren?

Het partikulier initiatief is voor de Olympische Spelen druk in de weer. Aanzienlijke sommen komen binnen.

Prof. Kernkamp laat in de „Groene Amsterdammer“ Prof. Visscher, die voor jaren een droom over Kuyper droomde, welken wij het liefst maar vergeten, nog eens droomen. Aan het eind zegt Satan tot den Utrechtschen hoogleraar: „Zoo is

het ook met de Olympische Spelen: velen dachten al, dat er niets van zou komen; dank zij De Kersten en jou, gaat alles nu gesmeerd“.

We zullen hieruit maar niet de konklusie trekken, dat volgens Prof. Kernkamp, Satan zich bijzonder voor de Olympische Spelen interesseert.

Maar, hoewel wij liever zagen, dat het partikulier initiatief faalde, kan men toch zien, wat het vermag.

Zeker, de verwerping van het subsidie- of garantievorstel heeft het een flinken stoot gegeven.

Dat neemt echter niet weg, dat partikulieren hun beurs openen.

Hierdoor wordt bewezen, dat Staatssubsidie niet noodig is.

Het partikulier initiatief kan zich redden.

Zij dit voor de toekomst een waarschuwing, dat de Regeering zich niet zulke voorstellen buiten de subsidie-grenzen waagt.

De anti-revolutionaire partij heeft zich altijd op dit standpunt geplaatst: subsidie mag nooit het partikulier initiatief kniiken.

Staatssubsidie kan nimmer geheel worden geschrapt.

Werken van algemeen nut, aanleg van spoor- en tramwegen enz. komen vanzelf al voor subsidie in aanmerking.

We kunnen natuurlijk geen lijst geven van belangen, die subsidiëering verdienen. Zoo mechanisch is het leven niet.

Maar in het generaal zijn wij geen vrienden van subsidie en willen haar tot het strikt noodzakelijke beperkt zien.

Nooit zouden wij er aan gedacht hebben voor ons lager onderwijs subsidie te vragen, indien de Overheid den stelregel had gehuldigd, dat ook het Openbare Onderwijs geheel door de voorstanders daarvan moest worden gedragen.

Nooit zouden wij aandringen op verdere subsidiëering van het Bijzonder Hooger Onderwijs, indien het Openbaar Onderwijs niet geheel door Staat of Gemeente werd bekostigd en wij daarnaar moesten mee bijdragen.

Als we op dit terrein subsidie een eisch van gerechtigheid achten, is dat, omdat onze tegenstanders door den Staat schromelijk worden bevoorrecht.

Subsidie kan hier evenwicht in aanbrengen.

Maar dan ook alleen de gelijkstelling.

Doch liever wagen wij het met de vrije concurrentie.

Dit is echter, gezien het slappe partikuliere initiatief van de overzijde, een utopie.

Hier is voldoende financieel tegenwicht aanbrengen de rechtsgrond.

Alle eenzijdig bekostigen kweekt onrecht op onrecht.

HEPP.

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN.

Eros of Christus. VI.

De middeleeuwsche Dante heeft dan ook aan vele Roomsche jongere dichters den weg van Beatrice gewezen, niet alleen tot de schoonheid, die van alle zijden hem in het natuurleven boeit, maar ook tot Gods worstelpark: Golgotha.

Wie zich herinnert, hoe Schleiermacher de erotische omhelzing Gods tot de geboorte der religie verhoef, zal bij de Roomschen van dezen tijd analogieën kunnen vinden.

De uitwerking van de Beatrice-gedachte toch neemt zeer onderscheiden vormen aan. De Roomsche vereering van Maria is de aanroeping van „Beatrice“ als ontdekker van schoonheid en liefde wel zeer bevorderlijk geweest. Prosper van Langendonck noemt haar ook „vlekkeloze maagd“, al zegt hij erbij, dat Beatrice niet alleen uit Gods adem, maar ook uit zijn rib geboren is.¹⁾ Zijn ziel vangt op, als godentaal, wat van haar lippen viel:

Geen daad, geen woord, hoe zonderling in schijn,
Die ooit het wezen dezer liefde schendt...²⁾

Beatrice wordt zoo degene, die opleidt tot Golgotha, tot Maria, tot Christus; ja, zij doet wat ook de Christus doet: zij openbaart aan de dichterziel het geheim van God en van het heil.

Zij leidt tot Golgotha op, Beatrice: als iemand een gedicht geeft over „Goede Vrijdag“, dan gaat de „blonde engel“, Beatrice, voorop om in den proloog den weg te wijzen.³⁾

Zij leidt tot Maria op, deze Beatrice. Anton van Duinkerken spreekt Dante toe:

Uwe liefde leert ons:
heilige diepten te lezen in d'ogen uwer Gelukzalige
en met Sint Bernard tot de Moeder Gods te gaan.⁴⁾

Men weet, dat ook bij Dante Beatrice leidt tot Bernardus, en deze weer oproept tot Maria, die dan de laatste gids wordt tot de waarachtige schoonheid van den hemel, die ook de diepten van God en het geheimenis van den Christus ontdekt aan de ziel van wie liefheeft. Zoo wordt nu ook door deze jong-roomsche Maria als de volmaking van Beatrice gezien. Daarmee bewijzen ze, dat niet alleen uit theologische, maar ook uit aesthetische overwegingen Maria de minnaars van haar naam ontvangt. Het zijn immers de dichters, die haar aanroepen, gelijk ons Dante zijn Beatrice:

Wij vragen om 't klaar en wijd
nitsicht over de wereld, waar we leven,
en om 'n liefde: Okeanos, vloeiend
om alle land, dat bloeiend.

of dorrend ligt onder de zon van uw prachtige
[Zoon.

Geef ons uw ars poetica; en tot loon
't geluk van 'n menskind op de toon van ons lied,
en 'n deel van uw ootmoed, opdat wij niet
verarmen.⁵⁾

Zoo wordt Maria meer dan de hemelkoningin van Rome's theologen; zij is, maar dan op gezag van de Beatrice-verreering, ook de patrones van Rome's dichters, en onder hen is er één, wiens zusje „onder de appelboomen van Limburg speelt met de emblemen van Maria's kuisheid“.⁶⁾

En gelijk nu de Middeleeuwen de hooge namen van heiligen en van Maria zelf hebben ingedragen in den cirkel der zeer intieme en nabije dingen, zoo gaat het nog. Is eenmaal op den weg tot God en tot Christus Beatrice als gids erkend, dan komt Beatrice in duizenden gelieven terug. Jos. Verjans spreekt straks zijn „liefke“ aan: „kom dan; wij gaan dicht-aaneen, mijn arm om je schouder, de hoogte op... Wij stijgen, stijgen... Plotseling... staan we op den kam der bergen... Drie kruisen staan zwart op den bergkam, twee terzijden en één in 't midden; de twee terzijde zijn leeg — aan 't middelste hangt, hoog en stil-lichtend, in evenbleek-paarsige glans, 'n doornenkroon om 't doode hoofd, 'n prachtig Mensch. Christus... fluisteren onze stemmen tegelijk. Wij knielen...“⁷⁾

Men hoort het wel: Dante heeft niet alleen de gave van het bezit van Beatrice. Ook anderen zijn er, die met hun „liefke“ den weg welen naar Calvarie; die in Eros den paedagoog tot Christus hebben gevonden, en niet meer in de wet „Jezus staat in de wereld, en alle leven, iedere daad, iedere verrukking en iedere pijn is 'n tak aan den boom: Jezus. Ook de liefde voor et-meisje.“⁸⁾

En in deze woorden ligt geen overdrijving. Alle jong-roomsche dichters wedijveren — men vergeve het woord — om te bewijzen, dat ze dat toch wel meenen.

Tusschen de fijne zielen der dichters en de heilige harten van de vanwege de kerk gecanoniseerden, moge dan al een verschil in gráád van waarnemingscherpte en innigheid bestaan, een verschil in wezen kan er natuurlijk niet zijn, volgens deze dichters. Waarom zou Franciscus van Assisi alleen zijn Meester hebben genoten, en waarom zou de ootmoedige Geerttruid alleen de fluistering van Jezus' stem hebben ontvangen? De kwetsuren dezer heilige liefde zijn er toch immers ook in het hart der dichters van God? De heilige Geerttruid (gestorven in 1301), die in verrukking van liefde Jezus heeft gevonden en zijn stigmata, zijn littekenen, heeft gedragen in het lichaam, zij predikt de „bruiloftelijke verrukking van Jezus in Geerttruid, en Geerttruid in Jezus“, zegt een Roomsche.⁹⁾ En weliswaar klaagt hij bezorgd, dat het zoo zwaar voor ons is, in deze liefde tot den Bruidgom op Geerttruid ook maar in de verte te gelijken, maar de onbezorgde dichters ko-

OPVOEDING EN ONDERWIJS.

Ons Hooger Onderwijs.

Wanneer we spreken over „Hooger Onderwijs“, dan verstaan we daaronder gewoonlijk het Universitaire onderwijs, zooals dat gegeven wordt aan hen, die zich een wetenschappelijken graad wenschen te verwerven. „Ons“ Hooger Onderwijs — wel, wat dat is, dat is, zooals ieder weet, spoedig gezegd. Kampen en Amsterdam worden in den volksmond in één adem genoemd. En gelukkig kunnen we zeggen, dat in de laatste jaren het noemen van die namen naast en na elkander niet anders beteekent, dan een vriendschappelijke en credige verbinding.

Nu spreekt het vanzelf, dat er een zeer breed terrein is, waar men niet bevreesd behoeft te zijn, dat deze twee „inrichtingen“ ooit met elkaar in een soort concurrentie zouden geraken. Zoodra we het erf van de theologie verlaten, zijn we reeds gekomen op een gebied, waar Kampen nimmer Amsterdam zal steken naar de kroon, veeleer echter Amsterdam zal steunen en helpen.

Maar gelukkig, ook op het erf der theologie is datgene, wat wel eens verdeelde, nu verleden geworden. Zelfs kan niemand ontkennen, dat de Theologische school evenzeer als óók de Vrije Universiteit, deelt in de belangstelling van hêel ons gereformeerde volk. De verbouwing der school, en de wijze, waarop zij tot stand kwam, is een levend bewijs voor de groote sympathie, die er allerwegen voor het werk der vaders, in de Theologische School ons overgeleverd, aanwezig is.

Dit neemt nu evenwel niet weg, dat we ook op dit erf nog niet zijn, waar we moeten wezen.

In de eerste plaats niet, omdat Kampen er niet veel aan zou hebben, indien men nu zou zeggen: ziezo — we hebben De School een mooi gebouw gegeven, nu hebben we onzen plicht gedaan — en we kunnen ons nu verder van de dingen wel niets aantrekken.

Dan zou het nieuwe gebouw der Theologische School beteekenen een Pyrrhus overwinning, waarvoor elke inrichting gaarne zal worden bewaard. Ons gebod en onze liefde hebben wij aan de Theologische school te geven, evengoed als voorheen, toen zij zooveel bescheidener was gehuisvest.

Dat is de eene zijde van onze roeping. Maar daar is meer.

Ongetwijfeld hebben nu, na hetgeen in Kampen werd gedaan, onze kerken ook een eereschuld jegens de Vrije Universiteit. En dat is, om gelijke liefde en gelijke offervaardigheid ook daar te toonen, waar zeker de nooden niet minder groot zijn, dan ze te Kampen waren.

men hem haast geruststellen: hun belevenissen dragen het mysterie der groote liefde óók in in den omgang van God en hun ziel. Wies Moens b.v. komt tot den heiligen Vader Benedictus „zooals ik U ken uit de verhalen van moeder en de vijf schitterende Wonden geslagen in mijn kindsheid“.

Het is duidelijk, dat de blijde vertooning van den Christus aan het einde van den weg van Eros, ook al is Beatrice of Maria op dien weg geleidster, de verschrikkelijkheid van Hem wegneemt en Hem in glans zet. Reeds hoorden wij spreken van den „prachtmensch“. Aan de middeleeuwsche verzameling van de blinkende wonden Christi herinnert ook Mick Janssen:

Zij (Maria) ziet de smarten aan
Van 't Kind, door God gezonden,
Zij ziet zijn milde bleekte aan 't kruishout slaan,
Zij ligt in 't purper van Zijn groote wonden...¹⁰⁾

Ja, die „purperen wonden“ zijn er altijd, zoo vaak Eros exegeet van Christus wordt. Het is een roomsche, die schrijft (hoewel onder nadrukkelijk protest van andere roomschen):

Geronnen bloed roijnt
Het vlekkeloze elpenbeen
Dier uitgeleerde leen,
Wijl speer en nagel schrijnt
tot schuldelooze boete,
Die zijde, handen, voeten.

Doorkorven vleesch, dat prikt
Met wonden overveel
Als brandend-schoon juweel
Het neigend hoofd verrijkt
Een kroon van roode droppen
Als ronde rozenknoppen.¹¹⁾

Een ander, Prosper van Langendonck, zegt het maar ronduit, dat hij niet den bleeken Christus verdragen kan; want waar de „al-liefde“ in zijn harte brandt en die al-liefde hem ook het heil doet verstaan (dat is weer de weg van Beatrice, van Eros), daar wordt de ruil gedaan: Christus de bleekte, die voor de zonden van het menschedom lijdt, maakt plaats voor den Liefdegod Jezus:

Hoe heerlijk daagt de groote Liefdegod,
vergeving zaaiend met zijn milde handen
en Liefde prijzend als het hoogst gebod.¹²⁾

een aanprijzing dus der liefde, die, let wel, geheel en al is loegemaakt van het kruis, waaromheen het woedend „volksgepuis“.

Ja, het bloed van Golgotha heeft op het feest van Eros niet de tank der verzoening. De Bijbel, als hij spreekt over het „Lam Gods“, legt het punt van vergelijking tusschen het lam en den Christus een heel enkelen keer in de stemmelooheid waarmee het het lijden ondergaat, maar toch vooral in het

Ja, dat
Al is h
van voor
betering
in het id
steeds een
lander de
zooals het
hinnen m
Maar da
Wellich
gebouw,
ihans aan
veel hoof
vraagt uit
niet een
vervulling
eigenlijk
kunnen w
na eenige
geschied.

In het s
githbreid
leven. Stil
als langza
Gelukkig
men op al
de schare,
moderne,
zin van „
derne mid
onze Univ
Uit alle
nieuwde a
in een tij
„actie“ pl
winter. He

Nu hebl
met die a
geen tijd
dat er we
duidelijk,
den laatst
Omstreeks
minandi v
B. S. —
gemakke
te krijgen,
de van een
terecht, te
een studie
buiten de
alles, wat
Universitei
En in di
telijke inri

wegstroom
hannes op
prediking
lijden, dat
hannes ziet
„staan“ is
herinnering
de verbind
gedachte, d
noch in ziel
het Lam (C
lijking niet
en wat het
stout niet
volgende“.
in de smart
Jezus telk
geen doel.

Dat lam
met de
Zijn ge
aan de
die het
dat zie
— door
en met
voor de
Uw ve
in gra

Hier gaat
het bloed
anders is l
tot heerlijk
dat God m
om negan
kostbaar ble
erotische,
Het is m
wol van het
betoogen ov
gedachten
genieting.

Ik verzoee
tegenover v
omgang.
Want de
slotte in d
Als Maria
moet, dan v
griekse te
zij Hem wi
de omgar
Bruidgom
(vaak op o
sterdigen, v